

REGELING BLOEMLEZINGEN

Regeling voor het overnemen van gedeelten van literaire werken in publicaties die zijn gemaakt om te worden gebruikt als toelichting bij het onderwijs.

Vastgesteld door de Besturen van het Nederlands Uitgeversverbond (NUV)* en van de Vereniging van Schrijvers en Vertalers (VSenV)**.

* Het NUV treedt op namens de Groep Algemene Uitgevers (GAU) en de Groep Educatieve Uitgeverijen (GEU) van het Nederlands Uitgeversverbond.

** De VSenV treedt op namens de Vereniging van Letterkundigen (VvL).

De regeling

Overwegende,

- dat artikel 16 van de Auteurswet 1912 (AW) de mogelijkheid biedt om zonder voorafgaande toestemming van de auteursrechthebbende(n) gedeelten van werken van letterkunde, wetenschap of kunst over te nemen in een publicatie die gemaakt is om te worden gebruikt als toelichting bij het onderwijs (hierna te noemen: 'onderwijspublicatie'), mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan;
- dat deze voorwaarden onder meer inhouden dat het overnemen in overeenstemming dient te zijn met hetgeen naar de regels van het maatschappelijk verkeer redelijkerwijs geoorloofd is, alsmede dat voor het overnemen een billijke vergoeding aan de auteursrechthebbende(n) wordt betaald;
- dat de Besturen van de Koninklijke Nederlandse Uitgeversbond (KNUB) en de Vereniging van Letterkundigen - Vakbond van Schrijvers (VvL) een 'Regeling Bloemlezingen' hebben opgesteld in 1974, laatstelijk vastgesteld per 1 juli 1993, ten einde een nadere handzame invulling te geven aan de in artikel 16 AW gestelde voorwaarden ten behoeve van bloemlezingen bestemd voor het onderwijs;
- dat de Regeling Bloemlezingen voor alle betrokkenen een administratief bewerkelijke procedure met zich meebrengt die bovendien niet meer volledig toepasbaar is in geval van elektronische vormen van gebruik;

komen de besturen van het Nederlands Uitgeversverbond en de Vereniging van Schrijvers en Vertalers overeen om de inhoud van de Regeling Bloemlezingen met ingang van 1 januari 2002 vast te stellen als volgt:

Artikel 1   Werkingsfeer

1.   Deze regeling is van toepassing op door leden van het NUV binnen Nederland uitgegeven onderwijspublicaties (zoals schoolboeken), zowel in druk als in elektronische vorm, waarin korte gedeelten van literair werk of korte literaire werken worden overgenomen.

2.   Deze regeling is niet van toepassing op onderwijspublicaties die onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag van een onderwijsinstelling worden gemaakt om te worden gebruikt als toelichting bij het onderwijs dat binnen die instelling wordt verzorgd (zoals readers).

Artikel 2   Definities

1.   Onder ‘overnemende uitgever’ wordt in deze regeling verstaan: de uitgever die de onderwijspublicatie samenstelt of laat samenstellen, en ten behoeve daarvan (gedeelten van) werken uit een uitgave overneemt.

2.   Onder ‘oorspronkelijke uitgever’ wordt in deze regeling verstaan: de uitgever van het literaire werk uit wiens uitgave wordt overgenomen.

3.   Onder ‘oorspronkelijk werk’ wordt in deze regeling verstaan: hetzij een zelfstandige uitgave waarin het werk van één auteur is opgenomen (zoals een poëziebundel, verhalenbundel, novelle, roman), hetzij de publicatie van één auteur in een verzamelbundel of tijdschrift, waarin ook werk van anderen is opgenomen. Een oorspronkelijk werk kan zowel in gedrukte als in digitale vorm zijn verschenen.

Artikel 3   Normen voor kort werk c.q. (korte) gedeelten

1.   Onverminderd het bepaalde in artikel 4, mag de overnemende uitgever zonder toestemming van de oorspronkelijke uitgever korte werken of korte gedeelten van het gehele oorspronkelijk werk in zijn onderwijspublicatie overnemen, mits de totale omvang van het korte werk of het korte gedeelte c.q. korte werken of korte gedeelten binnen de volgende grenzen blijft:
  - a.   maximaal 2500 woorden proza;
  - b.   maximaal 100 regels poëzie.

2.   De normen voor kort werk c.q. kort gedeelte, als vermeld in het vorige lid, worden in deze regeling beschouwd als gedeelten ‘in overeenstemming met hetgeen naar de regels van het maatschappelijk verkeer redelijkerwijs geoorloofd is’, zoals bedoeld in artikel 16 AW.

Artikel 4 Overige voorwaarden

De overnemende uitgever dient tevens aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- a. het werk waaruit is overgenomen dient rechtmatig openbaar gemaakt te zijn;
- b. de bepalingen van artikel 25 AW dienen in acht te worden genomen;
- c. de bron dient op duidelijke wijze te worden vermeld, alsmede de aanduiding van de maker, indien deze in de bron voorkomt;
- d. waar het overnemen in een compilatiewerk betreft, mag van één en dezelfde maker niet meer worden overgenomen dan enkele korte werken of korte gedeelten van zijn werken.

Artikel 5 Berekening van de ‘billijke vergoeding’

Eenmalige vergoeding

1. De billijke vergoeding is een eenmalige vergoeding voor de duur van vijf jaar na eerste publicatie van de onderwijspublicatie, gebaseerd op de oplage van de betreffende onderwijspublicatie. Indien een oplage ontbreekt, wordt een inschatting van de grootte van de besloten doelgroep voor de betreffende informatie gemaakt door de overnemende uitgever. Indien een oplage ontbreekt en de doelgroep niet besloten is (bijvoorbeeld open net/internet), wordt de oplage op tenminste 5000 bepaald. In een dergelijk geval geldt de vergoeding niet voor vijf jaar, maar voor maximaal één jaar.

Vaste vergoeding

2. De vergoeding is een vast bedrag, afhankelijk van de oplage respectievelijk het aantal uit lid 1. Deze oplage of dit aantal wordt vermenigvuldigd met twee. Het resulterende getal is bepalend voor de hoogte van de vergoeding.

Tot 5.000: € 28,00 per 400 woorden

5.000 tot 10.000: € 56,00 per 400 woorden

Vanaf 10.000: € 84,00 per 400 woorden

Het aantal woorden dat wordt overgenomen, wordt naar redelijkheid afgerond op (een veelvoud van) 400 woorden.

Bij overname van minder dan 200 woorden eenmalig bedrag voor Willem Kloosfonds

3. Bij overname van minder dan 200 woorden maakt de overnemende uitgever eenmalig 15,00 euro over aan de Stichting Willem Kloosfonds te Den Haag, Bankrekeningnummer 22.69.40.152 onder vermelding van ‘afrekening billijke vergoeding’.

Berekening oplage

4. Bij de vaststelling van de oplage worden de introductie-exemplaren niet meegerekend, tot een maximum van 2500 exemplaren.

Minimumvergoeding bij het overnemen van volledige gedichten

5. Voor het overnemen van volledige gedichten geldt, ongeacht de omvang, een minimumvergoeding van 26 euro per overgenomen gedicht.

Indexering

6. De in dit artikel genoemde bedragen worden met ingang van 1 januari 2003 jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de gemiddelde prijsontwikkeling van educatieve uitgaven. Het actuele tarief kan worden opgevraagd bij de VvL, het NUV en op de websites van beide organisaties (www.vsenv.nl respectievelijk www.nuv.nl).

Artikel 6 Melding overname van werken in onderwijspublicaties en afrekening billijke vergoeding

1. De overnemende uitgever stelt de oorspronkelijke uitgever tijdig vóór de productie van de onderwijspublicatie in kennis van de voorbereidingen op de samenstelling van de betreffende onderwijspublicatie door middel van het ‘standaardbericht’ (bijlage I, behorend bij deze regeling). Indien de betreffende rechten niet (meer) berusten bij de oorspronkelijke uitgever, zal hij dat zo spoedig mogelijk aan de overnemende uitgever berichten met verwijzing naar de rechthebbende(n).

2. Binnen een maand na verschijning van de onderwijspublicatie ontvangt de oorspronkelijke uitgever van de overnemende uitgever een ‘afrekeningsformulier’ in duplo, volgens het model van bijlage II, behorend bij deze regeling, alsmede het hierna in artikel 9 bepaalde aantal bewijsexemplaren.

3. Nadat de oorspronkelijke uitgever het afrekeningsformulier heeft getoetst aan de norm voor ‘kort werk’ of ‘kort gedeelte van een werk’ en vervolgens in orde heeft bevonden, retourneert hij een exemplaar aan de overnemende uitgever.

4. De oorspronkelijke uitgever informeert de auteursrechthebbende(n) over de aangemelde overname.

Artikel 7 Termijn van uitkering billijke vergoeding

Uiterlijk binnen twee maanden na ontvangst van het geretourneerde afrekeningsformulier keert de overnemende uitgever het betreffende deel van de billijke vergoeding uit aan de oorspronkelijke uitgever c.q. rechthebbende(n) met inachtneming van de bepalingen van deze regeling.

Artikel 8   Bewijsexemplaren

1. De overnemende uitgever verstrekt aan de oorspronkelijke uitgever zoveel bewijsexemplaren van de door hem geproduceerde onderwijspublicatie als nodig zijn om aan iedere auteur wiens werk in de onderwijspublicatie is opgenomen, een exemplaar te doen toekomen, alsmede een exemplaar voor het eigen archief van de oorspronkelijke uitgever.
2. In geval een kort gedeelte of een kort werk wordt overgenomen in een digitale onderwijspublicatie, wordt als bewijsexemplaar beschouwd:
  - a. een print van de digitale onderwijspublicatie;
  - b. verschaffing van toegang tot de digitale onderwijspublicatie door middel van een wachtwoord;
  - c. bekendmaking van de URL van de digitale onderwijspublicatie;
  - d. een drager (bijvoorbeeld diskette of cd-rom) die de digitale onderwijspublicatie bevat.

Artikel 9   Hergebruik

1. Indien het overgenomen korte gedeelte of korte werk vijf jaar na eerste publicatie wederom in druk (herdruk of bijdruk) of nog steeds of opnieuw digitaal beschikbaar wordt gesteld, wordt op basis van de onderhavige regeling opnieuw afgerekend.
Een vergoeding voor gebruik op het open net/internet (geen besloten gebruikersgroep) geldt echter niet voor vijf jaar, maar voor maximaal een jaar. Indien het korte gedeelte of korte werk na verloop van een jaar nog steeds of opnieuw beschikbaar wordt gesteld op het open net/internet, dan wordt op basis van de onderhavige regeling opnieuw afgerekend.
In geval van hergebruik kan volstaan worden met het zenden van het afrekeningsformulier naar de oorspronkelijke uitgever c.q. rechthebbende(n).
2. In geval van een herziene uitgave waarin nieuwe korte werken of nieuwe korte gedeelten van werken zijn opgenomen, vinden de melding en afrekening plaats overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 7 tot en met 9.

Artikel 10   Inwerkingtreding, duur en evaluatie

Deze regeling treedt in werking op 1 juli 2002 en geldt voor alle op of na 1 juli 2002 verschenen en te verschijnen onderwijspublicaties of herdrukken daarvan. De nieuwe vergoedingsregeling wordt aangegaan voor een periode van twee jaar. Na verstrijken van deze periode wordt de regeling geëvalueerd.

Amsterdam, datum

Toelichting KNUB/VvL-Regeling

ad Artikel 1 Werkingssfeer

Lid 1. De regeling van 1974 was oorspronkelijk bedoeld voor door educatieve uitgeverijen uitgegeven 'literaire bloemlezingen, verzamelingen van proza en/of poëzie, ontleend aan oorspronkelijke of vertaalde werken, ten doel hebbende de leerlingen van basis- en voortgezet onderwijs vertrouwd te maken met het lezen van en/of te introduceren in de literatuur in de ruimste zin van het woord'. In de praktijk vond de regeling echter een veel bredere toepassing. De werkingssfeer van de herziene regeling is nu dan ook uitgebreid tot alle door NUV-leden uitgegeven onderwijspublicaties, die gemaakt zijn om te worden gebruikt als toelichting bij het onderwijs, indien en voor zover daarin korte werken c.q. korte gedeelten van literair werk worden overgenomen. Voor gevallen waarin de wettelijke licentie van artikel 16 AW wel van toepassing is (betreft overname van korte werken c.q. korte gedeelten in een onderwijspublicatie), doch die niet vallen binnen de formele werkingssfeer van de onderhavige regeling, verdient analoge toepassing van deze regeling aanbeveling. De gewijzigde regeling van 1993 blijft de basis vormen voor de regeling, maar de vergoedingsformule is in het kader van de nieuwe NUV/VvL-Regeling Bloemlezingen 2002 omgezet in vaste vergoedingen.

Lid 2. Deze regeling heeft geen betrekking op overnames in onderwijspublicaties die door of in opdracht van onderwijsinstellingen zelf worden geproduceerd ten behoeve van het onderwijs aan de eigen studenten of leerlingen (de zogenaamde 'readers'). Voor 'readers' bestaan aparte regelingen: de zogenaamde readerovereenkomsten. Dergelijke overeenkomsten zijn op basis van de onderhavige regeling door het NUV samen met overkoepelende organisaties van onderwijsinstellingen (zoals VSNU en HBO-raad) tot stand gebracht.

ad Artikel 3 Normen voor 'kort werk' c.q. '(korte) gedeelten'

Lid 1. Voor het overnemen van gedeelten of 'korte' werken die langer zijn dan de aangegeven omvang, geldt in plaats van de onderhavige regeling het normale auteursrechtelijke regime: voor een dergelijke overname is te allen tijde voorafgaande toestemming van de rechthebbende(n) vereist.

Het maximum aantal woorden dat mag worden overgenomen, geldt per werk. Dat wil zeggen dat indien bijvoorbeeld uit een werk van proza meerdere korte fragmenten worden overgenomen, dit is toegestaan tot een totaal van 2500 woorden.

ad Artikel 4 Overige voorwaarden

Sub b. Onder de eerbiediging van de zogenaamde 'persoonlijkheidsrechten' (droit moral) uit artikel 25 AW wordt verstaan de eerbiediging van de persoonlijke band tussen de auteur en zijn werk. Ook in het geval dat de maker geen enkel exploitatierecht meer heeft, blijft te allen tijde voor de maker de mogelijkheid bestaan zich te verzetten tegen elke aantasting van het werk, tenzij dat verzet in strijd zou zijn met de

redelijkheid. Bij aantasting van het werk kan worden gedacht aan wijziging, aanvulling, beperking, naamswijziging en dergelijke.

ad Artikel 5 Berekening van de ‘billijke vergoeding’

Lid 1. Op basis van een onderzoek naar in de praktijk gemiddeld betaalde vergoedingen is dit model ontwikkeld voor een afkoopregeling met vaste paginaprijzen ter invulling van de ‘KNUB/VvL formule’ voor het berekenen van een billijke vergoeding voor het overnemen van korte gedeelten en korte werken in onderwijsuitgaven, zowel in druk als digitaal. Voornoemde formule blijft het uitgangspunt voor de berekening. De formule luidt als volgt (uit: KNUB – VvL regeling bloemlezingen literair werk 1993):

Artikel 5 Berekening van de billijke vergoeding

1. Voor het berekenen van de billijke vergoeding per pagina dient door de overnemende uitgever de volgende formule te worden gehanteerd, onverminderd het bepaalde in artikel 6:

$$b \times \frac{\dots \% \text{ van } a}{2} \\ \hline c$$

a = particuliere verkoopprijs, excl. BTW
b = voor de verkoop bestemde oplage
c = aantal bedrukte bladzijden van de onderwijspublicatie
% = feitelijk te verdelen honorarium (door de uitgever van de onderwijspublicatie in te vullen)

2. Het totaal van het feitelijk te verdelen honorarium bedraagt niet minder dan 10% en niet meer dan 20% van de netto-opbrengst van de voor verkoop bestemde exemplaren van de onderwijspublicatie, welke percentages in deze regeling gelijkgesteld worden met 7,5 respectievelijk 15% van de particuliere prijs zoals deze wordt gepubliceerd in het ‘Boekblad’, Nieuwsblad voor de Boekhandel, exclusief omzetbelasting.

3. Bij de invulling van de voor de verkoop bestemde oplage worden bij een eerste druk de introductie-exemplaren niet meegerekend, tot een maximum van 2500 exemplaren. Bij herdrukken of bijdrukken worden de niet voor de verkoop bestemde exemplaren niet meegerekend tot een maximum van 10% van de oplage van de betreffende her- of bijdruk.

Van een besloten gebruikersgroep voor een digitale uitgave is sprake indien toegang tot de onderwijsuitgave wordt afgeschermd door wachtwoorden/passwords en dergelijke. Er is bijvoorbeeld geen sprake van een besloten doelgroep als een website voor het publiek onvoorwaardelijk toegankelijk is. In een dergelijk geval wordt de doelgroep op tenminste 5000 bepaald. Op het open net/internet bedraagt het tarief dus 69 euro per 400 woorden voor maximaal een jaar.

Lid 2. De hoogte van de eenmalige vergoeding hangt af van de oplage van de onderwijspublicatie. Voor het geval een oplage ontbreekt, wordt een inschatting van de grootte van de (besloten) doelgroep gemaakt. Voor een uitgave zonder oplage en met een niet-besloten doelgroep, bijvoorbeeld een online uitgave op internet, wordt de oplage op 5000 gesteld. Dit getal (hetzij de oplage, hetzij het geschatte aantal van de

besloten doelgroep, hetzij de 5000) wordt vermenigvuldigd met twee om te komen tot een eenmalige afkoopsom. Partijen hebben de ervaring dat doorgaans binnen vijf jaar (de duur waarvoor de eenmalige vergoeding geldt) een oplage wordt vervaardigd die gelijk is aan de eerste. Dit is uiteraard een gemiddelde dat per uitgave verschilt.

Lid 3. De gehanteerde uitzondering op de melding en betaling aan de oorspronkelijke uitgever dient ter vervanging van de regeling voor 'zeer korte fragmenten' uit de Regeling Bloemlezingen uit 1974. Onderhavige regeling beoogt hetzelfde doel, namelijk een administratief vereenvoudigde procedure voor kleine bedragen.

Wanneer de berekening van de billijke vergoeding voor een overgenomen kort gedeelte c.q. kort werk leidt tot een vergoeding van minder dan 11,50 euro kan worden volstaan met een eenmalige betaling aan het Willem Kloosfonds bij verschijnen van de eerste druk. Voor de goede orde dient erop te worden gewezen dat van dezelfde auteur niet meer mag worden overgenomen dan enkele korte werken of korte gedeelten van zijn werken.

Lid 5. Op grond van artikel 5 lid 4 zou de vergoeding zelfs bij overname van een volledig gedicht van minder dan 200 woorden aan het Willem Kloosfonds worden overgemaakt. Lid 5 garandeert echter uitkering van een minimumvergoeding aan de rechthebbenden voor de overname van volledige gedichten van beperkte omvang.

Lid 6. De jaarlijkse indexering wordt gebaseerd op de gegevens uit het svv omzetregistratieproject (schooltype, vak en soort) waaraan de leden van de GEU jaarlijks deelnemen. Hierin worden onder meer titels, aantal verkochte exemplaren en omzet (circa 96% van de omzet van alle educatieve uitgave in ons land) gemeten. De uitvoerder van het onderzoek, NIPO, zal jaarlijks een opgave doen van de gemiddelde prijsontwikkeling. De GEU zal deze opgave verschaffen aan de VvL, GAU en het NUV. In het voorjaar zijn dan gegevens over het afgelopen kalenderjaar bekend en dit percentage zal worden gehanteerd om met ingang van de daaropvolgende 1e januari de in de regeling genoemde vergoedingen aan te passen, voor het eerst op 1 januari 2003.

ad artikel 10 Inwerkingtreding, duur en evaluatie

Het doel van de onderhavige regeling ten opzichte van de vorige, gewijzigde regeling van 1993 is om de afdracht van vergoedingen te vereenvoudigen en niet om de hoogte van de vergoedingen te wijzigen. De evaluatie na twee jaar heeft tot doel te bezien of de vergoedingen gemiddeld gelijk zijn gebleven.

Standaardbericht

Tijdig vóór de productie van een onderwijspublicatie zal het volgende bericht aan de oorspronkelijke uitgever worden gezonden:

Aan Uitgeverij

Bij ons is in voorbereiding een onderwijspublicatie voor het onderwijs,

samengesteld door

onder de titel

Hierin zal worden overgenomen een kort werk c.q. een kort gedeelte van het volgende werk:

te weten

uit uw uitgave

van de auteur

Rekening houdend met een redelijke honorering van de betrokkenen bieden wij conform de regeling van KNUB-VvL voor de overname van het fragment per pagina een eenmalige vergoeding voor de duur van vijf jaar na eerste publicatie aan, die gebaseerd is op een vaste vergoeding:

Print: oplage ...

Internet: doelgroep (besloten gebruikersgroep)...
(indien de gebruikersgroep niet besloten is, wordt de gebruikersgroep op tenminste 5000 bepaald)

De vergoeding is een vast bedrag, afhankelijk van de oplage voor print respectievelijk het geschatte aantal voor internet. Deze oplage of dit aantal wordt vermenigvuldigd met twee. Het resulterende getal is bepalend voor de hoogte van de vergoeding.

Tot 5.000: € 28,00 per 400 woorden

5.000 tot 10.000: € 56,00 per 400 woorden

Meer dan 10.000: € 84,00 per 400 woorden

Binnen 1 maand na verschijning of online gaan van de onderwijspublicatie ontvangt u de benodigde bewijsexemplaren, met daarbij gevoegd een afrekeningsformulier in duplo, waarvan u er één gelieve terug te zenden met vermelding van het gewenste betalingsadres en wijze van betaling.

Afrekeningsformulier (in duplo)

Aan Uitgeverij:

In onze onderwijspublicatie, getiteld ...

bestemd voor ...

samengesteld door ...

oplage (voor verkoop bestemde exemplaren) ...

(indien een oplage in druk ontbreekt, wordt een inschatting van de grootte van de doelgroep voor de betreffende informatie gemaakt)

is, zoals vermeld in het u reeds toegezonden 'standaardbericht', opgenomen:

... korte gedeelte(n)/ ... gedicht(en)/ ... korte verha(a)l(en) van ... regels/woorden,

in totaal circa ... woorden

getiteld:...

uit het werk:...

van de auteur ...

Rekening houdend met een redelijke honorering van de samensteller(s) van de voornoemde uitgave en in overeenstemming met de NUV/VvL-regeling, is de eenmalige vergoeding voor de duur van vijf jaar na eerste publicatie gebaseerd op de oplage, vermenigvuldigd met twee.

Op basis van bovenstaande gegevens en gebruik makende van de bedragen zoals deze waren opgenomen in het 'standaardbericht' bedraagt de vaste vergoeding derhalve

euro . . .

Wij verzoeken u één exemplaar van dit formulier aan ons te retourneren met vermelding van het gewenste betalingsadres en betalingswijze van het verschuldigde bedrag.